

Az iskolai bántalmazás kezelése a Mezőben

Pár szóban a bullyingról

A bullying olyan szándékos, ismétlődő viselkedés, melynek célja, hogy fizikális vagy pszichés fájdalmat/kárt okozzon egy nem provokáló, magát megvédeni nem tudó diáknak (egyenlőtlen hatalmi viszonyok). A bullying mindig óvodai vagy iskolai kortárs közösségekben történik.

Akkor beszélhetünk bántalmazásról (bullying), ha az alábbi 3 feltétel teljesül:

- az agresszív viselkedés vagy sérelem okozása szándékos;
- ha ismétlődően és hosszú időn keresztül követik el;
- egyenlőtlen erőviszonyok jellemzik.

A bántalmazó motivációja minden esetben a hatalom megszerzése, ezért olyan áldozatot választ, akit magánál gyengébbnek, védtelennek lát.

Az egyenlőtlen erőviszonyok többnyire a létszámfölényben nyilvánulnak meg, a bántalmazó általában nem egyedül követi el tettét (*Csatlósok és Támogatók*). A bántalmazás mindig a közösségnek szól, ezért a bullying kimenetelében lényeges szerepe van a *Szemlélőknek*. Cél, hogy a *Tétlen szemlélőket* aktivizáljuk, és aktív *Védelmezőkké* váljanak.

A bántalmazás nemcsak *fizikailag* történhet, de *szóban* is (csúfolás, kigúnyolás, megfélemlítés), és érintheti az áldozat *társas* pozícióját (kirekesztés, „levegőnek nézés”). Nemcsak valós térben, de a virtuális térben, interneten vagy telefonon keresztül is folytatódhat (*cyberbullying*).

Mit tehetek szülőként, ha gyermekem bántalmazás áldozata lesz az iskolában?

A bántalmazásról nem könnyű a gyermeknek a szülővel beszélgetnie. Nemcsak a bizalmi kapcsolat hiánya lehet az akadály, de az érzett szégyen vagy félelem is. Nagyon fontos, hogy ha kiderül, támogassuk gyermekünket, álljunk mellé. Ne hibáztassuk vagy büntessük. **SENKI NEM FELELŐS AZÉRT, HA ÁLDOZAT LESZ!**

Próbáljunk minél többet kideríteni a bántalmazás körülményeiről, az esetleges bizonyítékokat gyűjtsük össze. Ez különösen lényeges online bántalmazás esetén, ill. olyan súlyos bullyingnál, ahol rendőrségi feljelentés is történik.

Gyermekünkkel közösen gondolkodhatunk arról, hogy mi legyen a következő lépés. A legtöbb ilyenkor elhangzó tanács (kerüld el!, ne foglalkozz vele!) nem működik. Ha a gyermek fizikai erőszakkal próbálja megvédeni magát, az csak további erőszakot szül. A legjobb megoldás, ha jelezzük az iskolának. Mivel a bántalmazás az iskolában történik, az iskola nélkül nem lehet megoldani. Gyermekünk osztályfőnökét mindenképpen tájékoztassuk, kérjük a segítségét.

A szakirodalomból tudjuk, hogy bizonyos gyermekek nagyobb valószínűséggel válnak bántalmazás áldozatává. Azok, akik külső jegyekben különböznek a többiektől; akik szorongók; önbizalomhiánnyal küzdenek; gyenge szociális képességeik miatt kevés barátjuk van vagy nem áll mögöttük stabil, támogató családi háttér.

Az ilyen „veszélyeztetett” gyermekek számára segítség, ha növeljük önbizalmukat, segítünk nekik társas kapcsolatokat kiépíteni (pl. születési buliba meghívhatjuk azt a gyereket is, aki piszkálja), de fejleszthetjük szociális készségeiket, asszertív kommunikációjukat vagy önvédelmi technikákat taníthatunk nekik.

Egy bántalmazás óriási traumát jelent a gyermek számára. Minél megalázóbb és minél tovább tart, annál inkább. Feldolgozásához nyugodtan kérjük szakember (pszichológus) segítségét. A fel nem dolgozott iskolai bántalmazásnak felnőttkorig nyúló pszichés hatásai lehetnek (depresszió, személyiségzavar vagy szenvedélybetegség).

Mit tehetünk szülőként, ha gyermekünk a bántalmazó?

Képviseljük következetesen: a bántalmazás nem elfogadható. Ne ítéljük el érte a gyermeket, csak a tettet. Mondjunk el neki, hogy amit tesz az bántalmazás (a gyermekek ezzel nem mindig vannak tisztában), amivel fájdalmat okoz a másoknak. Biztassuk, hogy élje bele magát áldozata helyzetébe: te hogyan éreznéd magad, ha veled ugyanezt tenné valaki? Törekedjünk arra, hogy gyermekünk ne csak leálljon a bántalmazással, de érezze úgy, hogy tettét jóvá kell tennie.

Mi tehet az iskola a bántalmazás (bullying) ellen? Mit teszünk mi a Mezőben?

Alapvetően két dolgot: megelőzni és kezelni. A Dr. Mező Ferenc Általános Iskola 2016-ban csatlakozott a Békés iskolák programhoz, ami egy hosszútávú bántalmazásmegelőzési program.

Bővebb információ a programról:
www.bekesiskolak.hu

Ennek keretében törekszünk arra, hogy a gyermekek minél többet tudjanak a bullyingról, és igyekszünk olyan iskolai légkört teremteni, ahol jól érzik magukat, ezért nem verekszenek.

Az ideális természetesen az lenne, ha teljesen megszüntethetnénk a bántalmazást az iskolában. Ez sajnos lehetetlen. De fontos, hogy a kialakult bullyingot minden esetben kezeljük. Legyen egy olyan világos, mindenki számára egyértelmű eljárásrend, ahol mindenki tudja, hogy mi fog történni. Ezért is készítettük el ebben a tanévben iskolánk Bántalmazáskezelési protokollját.

Hogyan működik a protokoll a gyakorlatban?

A protokoll meghatározza a bullying kezelésének alapelveit:

- A bántalmazás és NEM a bántalmazó személyének) elítélése, a bántalmazó viselkedés megszüntetése
- A bántalmazott megerősítése, támogatása és védelme
- A bántalmazó és a bántalmazott kapcsolatának helyreállítása
- A bántalmazó segítése

A bántalmazás kezelésének lépései

1. Jelzés

Csak akkor tudjuk kezelni a bullingot, ha tudunk róla. Ezért fontos a jelzés. A gyermekeket arra bátorítjuk, hogy ha bántják őket - vagy tudnak olyanról, akit bántanak - szóljanak egy felnőttnek az iskolában. Ez lehet bárki –osztályfőnök, szaktanár, iskolapszichológus vagy akár portás néni – akiben megbízhatnak. Természetesen a szülő is jelezhet, ha bántalmazásról van tudomása. A jelzés minden esetben az esetkezelő team koordinátorához fut be (ez az iskolapszichológus). Ő kéri fel az esetkezelésre a team két tagját.

2. Esetkezelés

Az esetkezelő team két tagja (két olyan pedagógus, aki lehetőleg nem áll napi kapcsolatban a gyerekekkel, tehát nem tanítja őket) külön-külön leül beszélgetni az áldozattal és a bántalmazóval is.

Az áldozattal *segítő beszélgetést* folytatnak, támogatják és megerősítik őt. Célzott kérdésekkel *feltárják a bántalmazás körülményeit*. Ennek érdekében szemtanúkat is meghallgathatnak.

A bántalmazóval egy *szembesítő (konfrontatív)* beszélgetés történik. A beszélgetés célja nem a büntetés vagy a megszégyenítés, de egyértelművé teszik, hogy a bántalmazással le kell állnia. A beszélgetés során a jóvátételi szemléletet hangsúlyozzák, a bántalmazót afelé terelik, hogy az áldozatának okozott fájdalmat törekedjen jóvátenni.

3. Utánkövetés

A bántalmazó határidőt kap, hogy leálljon a bántalmazással. Ez általában 2-4 hét.

A határidő lejártá után az esetkezelők újra leülnek az áldozattal. Ha a bántalmazás leállt, az eset lezárható. Ha nem állt le, akkor már szankciók következnek (házirend alapján).

4. Az áldozat és a bántalmazó kapcsolatának helyreállítása

A Bántalmazáskezelési protokoll fontos pontja, hogy igyekeznek a két gyermek kapcsolatát rendezni. Lehetőségük van, hogy az iskolapszichológus közvetítésével egy beszélgetés keretében (resztoratív eljárás) leüljenek nézeteltéréseiket tisztázni.

Ha az esetkezelő team tagjai úgy látják, akkor egyéb szakembert is bevonhatnak az esetkezelésbe (iskolapszichológus, gyermekvédelmi felelős, iskolai szociális segítő) az érintett gyermekek és szüleik engedélyével és tudtával. Bizonyos esetekben, súlyos bántalmazásnál szükség lehet a gyermekvédelem vagy a rendőrség értesítésére is.

Az esetkezelés elindításáról és lezárásáról is kapnak értesítést az érintett gyermekek szülei. A folyamat során kérdéseikkel kereshetik az esetkezelő team koordinátorát. Az esetkezelésről az osztályfőnök – az áldozattal egyeztetve – tájékoztatja az osztályt is. Ez azért fontos, mert a bántalmazás a közösség ügye is, és a gyermeknek látniuk kell, hogy lépések történnek az ügyben.

A Bántalmazáskezelési protokollt iskolánk honlapján (www.mezosuli.hu) a dokumentumok pontban elolvashatják.

A cikk a 2020.11.25-ei Szülők iskoláján elhangzott előadás összefoglalója.

Orosz Adrienn
iskolapszichológus